



Uczymy się redagować rozprawkę



Uczymy się redagować rozprawkę

Książki

Źródło: pixaby, domena publiczna.

Słowo „rozprawka” to zdrobnienie od „rozprawy”, czyli rozbudowanej pisemnej formy wypowiedzi naukowej lub filozoficznej, poświęconej jakiemuś zagadnieniu. **Rozprawka służy przedstawieniu i udowodnieniu jakiejś myśli (tezy) oraz swojego stanowiska wobec niej.** Wyróżnia ją rozbudowana argumentacja i przemyślana, rzeczowa prezentacja dowodów. Rozprawka to sztuka umiejętnej dyskusji, stawiania pytań i odwoływania się do faktów.

Już wiesz

1. Sprawdź w dowolnym słowniku języka polskiego różnicę pomiędzy „rozprawą” a „rozprawką”. Zapisz definicje poniżej.
2. Przypomnij sobie treść powieści Aleksandra Kamińskiego *Kamienie na szaniec*. Zredaguj krótką notatkę na temat tego dzieła.

Polecenie 1

Uzupełnij mapę myśli własnymi skojarzeniami z hasłem „rozprawka”.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Kompozycja rozprawki

Rozprawka to dłuższa forma wypowiedzi, w której piszący najpierw rozważa problem, a następnie wyraża swoje stanowisko wobec problemu, wykorzystując zgromadzone argumenty poparte konkretnymi przykładami. Wymaga ona ogromnej dyscypliny myślowej, nie można więc zestawiać przypadkowo zebranych sądów.

Ważne!

Pamiętaj, że:

- **teza** to twierdzenie, które jest prawdziwe (np. Szkoła jest miejscem, w którym można zdobyć wiedzę.);
- **hipoteza** to założenie, które wymaga sprawdzenia (np. Czy szkoła jest miejscem, w którym można zdobyć wiedzę?);
- **argument** to fakt, który przytaczany jest w formie uzasadnienia (np. Dzięki nauce w szkole, możemy poszerzyć swoje horyzonty.);
- **kontrargument** to argument wysuwany przeciw innemu argumentowi (np. Nie tylko w szkole można się czegoś nauczyć.).

W zależności od tego, jak sformułowany jest temat rozprawki, rozróżnia się:

- rozprawkę z tezą;
- rozprawkę z hipotezą.

Zanim rozpoczniemy pisanie, warto zaplanować swoją rozprawkę (np. jako szkic lub mapę myśli) – zebrać argumenty wraz z przykładami, przygotować również kontrargumenty i ułożyć je w odpowiednim porządku (chronologicznym lub hierarchicznym – od najważniejszych do drugoplanowych).

Rozprawka składa się ze wstępu, rozwinięcia i zakończenia. Każda z części powinna zawierać inne informacje. Kompozycja rozprawki została zaprezentowana poniżej.

Wstęp

W tej części piszący stawia tezę lub hipotezę. Może również rozwinąć główną myśl lub podać powód podjęcia określonej tematyki.

Rozwinięcie

W tej części rozprawki następuje przedstawienie argumentów oraz kontrargumentów. Argumenty należy wprowadzać stopniowo – tzn. jeden dłuższy akapit powinien obejmować jeden dowód (wraz z przykładami). Każdy akapit powinien więc stanowić myślową i logiczną całość. Wyróżniamy dwa typy argumentów:

- potwierdzające słuszność postawionej tezy;
- zaprzeczające tezie (argumenty „przeciwko”).

W uzasadnieniu można również wykorzystywać kontrargumenty. Należy także zadbać o to, aby przedstawienie własnych sądów było spójne, a użyta argumentacja – logiczna i przekonująca. Warto również przygotować (jeśli jest taka możliwość) odpowiednie cytaty z wypowiedzi, które mogą być ilustracją dla argumentów, a także przywołania ze słowników i wydawnictw encyklopedycznych.

Zakończenie

Rozprawka musi się kończyć konkluzją, w której pojawia się odniesienie do tezy lub hipotezy. W tej części następuje również podsumowanie rozważań i, w przypadku rozprawki z hipotezą, potwierdzenie lub zaprzeczenie tezy bądź odpowiedź na pytanie postawione we wstępie.

Przykładowy plan rozprawki

Temat

Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że współczesna młodzież nie dorównuje pokoleniu Alka, Zośki i Rudego?

Wstęp

Współczesna młodzież: życie w określonych realiach, sprzyjające warunki rozwoju, czasy pokoju w naszym kraju...

Młodzież żyjąca w czasie II wojny światowej: okrutne czasy wojny, utracone marzenia, lęk przed śmiercią, niepewność...

Hipoteza

Współczesna młodzież owszem pod wieloma względami nie dorównuje..., przy czym należy wziąć pod uwagę to, że...

Ponadto...

Argumenty popierające tezę:

1. Ambicja i upór w dążeniu do celu.
2. Szacunek do rodziców, uznanie ich autorytetu.
3. Dojrzałość i samodzielność.
4. Patriotyzm i bezgraniczne poświęcenie dla ojczyzny.

Kontrargumenty:

1. Alek, Zośka i Rudy to rzeczywiście wyjątkowi ludzie, ale czy wszyscy byli wtedy tacy jak oni? Wśród moich rówieśników...

2. Żyjemy w innych realiach niż bohaterowie powieści Aleksandra Kamińskiego *Kamienie na szaniec*. Relacje rodzinne uległy zmianie – sposób zwracania się do rodziców i rodzeństwa jest swobodniejszy, pozbawiony sztucznego dystansu. Czy to oznacza, że mniej kochamy swoich najbliższych? Wielu moich rówieśników bardzo ceni wartości i tradycje rodzinne...
3. Moje pokolenie również potrafi o siebie zadbać. Często potrafimy wprowadzić dorosłych w zdumienie. Czy to nie dowód dojrzałości i samodzielności?
4. Poświęcenie i miłość do ojczyzny można wyrażać na wiele sposobów i niezależnie od okoliczności.

Zakończenie

Alek, Zośka i Rudy są godni naśladowania, ponieważ walczyli z okupantem, oddawali życie za innych, zachowali człowieczeństwo w nieludzkich warunkach, byli dojrzałi, ambitni, dzielni.

Jednak moje pokolenie również potrafi dać dowód naszej dojrzałości i wytrwałości... Świadczy o tym choćby... Pamiętać jednak należy o tym, że żyjemy w innych czasach, które...

Podsumowując, stwierdzam, że Alek, Zośka i Rudy z pewnością zasługują na podziw. Byli oni... Jednak stwierdzenie, że współczesne pokolenie im nie dorównuje, jest przesadzone. Przecież... Poza tym warto podkreślić...

Podsumowując moje powyższe rozważania, z całym przekonaniem mogę stwierdzić, iż...

Ćwiczenie 1

Słownictwo stosowane w rozprawce

W rozprawce używane jest słownictwo, które świadczy o logicznym, rozumowym toku myślenia.

Z jakiego słownictwa warto korzystać w rozprawce?

Wstęp

- Warto się zastanowić, czy...
- Zamierzam skupić się na...
- Najpierw zastanowię się nad znaczeniem...
- Problem, który chcę poruszyć...
- Warto rozważyć...
- Powszechnie sądzi się, że...
- Celem moich rozważań jest...
- Proponuję najpierw rozważyć, czym jest...
- Na wstępie chcę zaznaczyć, iż...
- W pełni zgadzam się z myślą zawartą w temacie...
- Nie mogę zgodzić się z tezą postawioną w temacie, ponieważ...
- Nie zgadzam się z myślą zawartą w temacie, ponieważ...
- Nie przekonuje mnie opinia o tym, że...

Argumentacja

- Zacznę od...
- W pierwszej kolejności...
- Punktem wyjścia do moich rozważań jest...
- Na wstępie zastanowię się nad...

- Z tego wynika, że...
- Z tego też powodu...
- Jest to jeden z dowodów na...
- Stanowisko to potwierdzają również...
- Nie sposób nie zauważyć, że...
- Wszystko wskazuje na to, że...
- Należy nadmienić, że...
- Jak wynika z przytoczonych argumentów/ faktów/ dowodów...
- Świadczy o tym przykład...
- Warto zaznaczyć, że...
- Odniosę się do kolejnego przykładu...
- Przejdę do kolejnego zagadnienia...
- Warto przywołać kolejny przykład...
- Po pierwsze... Po drugie... Po trzecie...
- W świetle przedstawionych rozważań...
- Przytoczę jeszcze jeden argument...
- Dodatkowym argumentem jest...
- Teraz przejdę do kolejnego argumentu...
- Podam jeszcze jeden przykład...
- Omówię następny problem...
- Teraz przejdę do...
- Następna kwestia, która...
- Zebrane przykłady potwierdzają...
- W świetle zebranych dowodów...

Podkreślenie subiektywizmu wypowiedzi

- Sądzę, że...

- Uważam, że...
- Moim zdaniem...

Słownictwo zwiększające spójność

- Z jednej strony... Z drugiej strony zaś...
- Jak wiadomo...
- Odnosząc się do...
- toteż/ czyli/ zatem/ bowiem/ mianowicie...
- nie tylko..., ale także...

Wprowadzanie cytatów, czyichś sądów lub opinii

- Posłużę się tu przykładem, w którym mówi się o...
- Odzwierciedleniem tego stanowiska są słowa...
- Podobnych dowodów dostarczają nam przykłady wypowiedzi...
- Potwierdza to następujący fragment: „...”
- Świadczy o tym następujący cytat: „...”
- Świadczą o tym następujące słowa bohatera: „...”
- Swój argument poprze wypowiedzią pisarza/pisarki: „...”

Podsumowanie

- Podsumowując swoje rozważania, stwierdzam, że...
- Wszystkie przedstawione przykłady wskazują/ pozwalają sądzić, że...
- Podsumowując, ...
- Na zakończenie warto podsumować...
- Przytoczone argumenty wystarczą, by stwierdzić, że...
- Sądzę, że udało mi się udowodnić przywołaną we wstępie tezę, ponieważ...
- Na zakończenie stwierdzam, że...

Czego unikamy w rozprawce?

Słownictwa nacechowanego negatywnie (np. obrażanie)

- Nie wiem, czy wszyscy to rozumieją...
- Nie widzę sensu zagłębiania się w tę sprawę, jeśli...
- Każdy, kto nie uwzględni tych zaleceń/ wskazówek/ pouczeń, poniesie porażkę.
- Można przytoczyć jeszcze więcej argumentów, ale nie każdy to zrozumie.

Przedstawiania subiektywnych opinii jako prawd ogólnych

- Jako znawca literatury zgadzam się z tym, że czytanie książek jest cenniejszym zajęciem niż słuchanie audiobooków.
- Wszyscy ludzie doskonale posługują się pocztą elektroniczną. Każdy z nas ma przecież łatwy dostęp do internetu i komputera.
- To oczywiste, że poezja lepiej oddaje świat uczuć i przeżyć niż proza.

Pomijania informacji i zakładania, że są to powszechnie znane prawdy

- Nie będę przecież tego uzasadniać, bo to jest dobrze znany problem.
- Już od tysięcy lat człowiek szuka odpowiedzi na to pytanie.
- Język jest najlepszym środkiem komunikacji, więc szkoda czasu na dyskusję o gestach i obrazach.

Słownictwa odwołującego się do poczucia czasu, ilości informacji itp.

- Mógłbym przytoczyć jeszcze więcej dowodów na poparcie tej tezy, ale nie uda się ich wszystkich zamieścić w tych rozważaniach.

Ważne!

Pamiętaj o tym, aby pisać na temat. W przypadku przytaczania przykładu z literatury nie należy streszczać utworu. Argumenty, fakty oraz przykłady powinny odnosić się tylko do rozważanego zagadnienia.

Zadaniowo

Polecenie 2

Rozważ temat: O człowieku świadczą jego czyny, a nie słowa. Zredaguj wstęp do rozprawki, sformułuj przykładowe argumenty i napisz zakończenie.

Źródło: Learnetic S.A, licencja: CC BY 4.0.

Polecenie 3

Napisz rozprawkę, w której rozważysz, czy istnieje prawdziwa przyjaźń. W argumentacji odwołaj się do „Kamieni na szaniec” Aleksandra Kamieńskiego oraz do innego utworu literackiego. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 wyrazów.